

Divoké vlastnosti

Borbála Soós

Preambula – Moja záhrada

Tento rok som sa začala starať o záhradu, vôbec prvú, ktorú som mohla nazvať vlastnou, hoci som si ju prenajala len dočasne (možno na celú sezónu pestovania paradajok, maximálne na dve). Veľmi dobre si uvedomujem, že som len správcom tohoto kúska zeme. Starám sa oň, pozorujem, čo už tam je, a baví ma s ním experimentovať. Snažím sa nič neodstraňovať, len zvyšovať rozmanitosť, obohacovať a vylepšovať sprievodnou výsadbou. Bojujem s myšlienkou, že nech urobím alebo neurobím čokoľvek (kosenie alebo nekosenie trávy, odstránenie alebo neodstránenie púpavy a žihľavy, zviazanie alebo neviazanie hrachu atď.), stále formujem záhradu podľa svojich predstáv. Postupom času pomaly spoznávam rastliny, ich cykly (každých pár týždňov kvitne iný strom a neskôr sa niektoré začnú meniť do nádherných farieb na jeseň a zimu). Zdá sa, že ročné obdobia v Anglicku fungujú inak, ako to poznám z vyrastania v Maďarsku: malá čerešňa začala červenať svoje plody o 1,5 mesiaca neskôr, ako som očakávala. Často premýšľam o tom, že aj po viac ako desiatich rokoch sa v tejto krajine niekedy cítim ako nováčik a že sa prispôbujem zapúšťaním nových koreňov, rovnako ako rastliny v záhrade — takmer všetky pôvodne z rôznych miest.

Počas záhradkárčenia sa niekedy teším z neúspechov rovnako ako z úspechov. Napríklad na zeleninovom záhone medzi mangoldom, trávou a poľnými kvetmi prebieha tvrdá konkurencia a niekoľko iskerníkov roztrúsených po okrajoch vytvára výdatný výjav. Napoly žartom tomu hovorím „projekt divokej záhrady“. Už je jasné, že záhrada je tu v prvom rade pre včely a iný hmyz, potom pre slimáky a potom pre nás. Touto myšlienkou chcem uznať, že táto zelená záhrada má svoju vlastnú logiku a hoci sa takmer každý deň niekoľko hodín starám o jej rôzne aspekty, je pre mňa dôležité, aby som rešpektovala jej existujúcu štruktúru a logiku. Nevadí mi pokoriť svoje vlastné ambície, aby mohlo vzniknúť niečo nové. Zdá sa, že často ponechávam

určité rastliny, ktoré až po mesiacoch začnem spoznávať ako druhy zvyčajne nazývané „burina“ alebo „invazívne“. Napríklad v ťažko prístupnom, tienistom prednom rohu záhrady som ponechala rastlinu so zaujímavou tvarovanými tmavozelenými listami, ktorá tomuto miestu dodáva štruktúru a zaujímavosť. Začiatkom júla vyrástla do výšky asi 1,5 metra a vtedy som sa intuitívne rozhodla odrezáť časť vrchu, keďže sa začala prevracať. Ukázalo sa, že to bolo to najlepšie, čo som mohla urobiť, aby som maximalizovala žiarivú prehliadku žltých kvetov, ktorá nasledovala o pár týždňov. Počas augusta a septembra mi táto rastlina vyčarila úsmev vždy, keď som otvorila zadné dvere. Bežná burina s názvom starček Jakubov, hovorí moja kamarátka, ktorá mi ju pomohla identifikovať na sociálnych sieťach. Pozor, o rok či dva ich bude tvoja záhrada plná... Keby len, pomyslela som si...

Starček Jakubov je uvedený ako burina v zákone o burinách z roku 1959, ktorý klasifikuje určité druhy burín rastúcich v Spojenom kráľovstve na účely špecifickej kontroly. Podľa zákona o burinách môže štátny tajomník ministerstva životného prostredia, výživy a vidieckych záležitostí, ak je presvedčený, že na akomkoľvek pozemku rastú špecifikované buriny, vydať oznámenie, v ktorom od užívateľa požaduje, aby prijal opatrenia a zabránil šíreniu týchto burín. Bezdôvodné nesplnenie výzvy je trestným činom. Okrem toho bol v roku 2003 zavedený zákon o kontrole starčeka Jakubovho. Cieľom tohto zákona je objasniť a podrobnejšie upraviť kontrolu tejto rastliny v súvislosti so zákonom o burinách z roku 1959. Uvádza sa v ňom, že starček Jakubov nie je potrebné úplne vyhubiť, ale že sa odporúča strategická kontrola v prípadoch, keď množstvo tejto buriny ohrozuje zdravie a pohodu pasúcich sa zvierat a ich krmiva.¹ Hoci starček Jakubov môže byť pre zvieratá toxická rastlina, vo všeobecnosti, ak sa môžu pásť samé, nechávajú ju na pokoji. Je nebezpečnejšia, ak je seno pokosené, pretože ju často pri krmení nevidia. Napriek svojej zlej povesti a toxicite má starček aj liečivé vlastnosti a používala sa pri vysokom krvnom tlaku, zadržiavaní vody, krvácaní, preťažení hrudníka, kŕčoch, ako aj pri nepravidelnej alebo bolestivej menštruácii a príznakoch menopauzy.

Z trhlín ľudskej infraštruktúry vznikne odolnosť

2

Pozrite si samostatnú výstavu Ingela Ihrman Giant Hogweed (*Heracleum mantegazzianum*), ktorá bola k videniu v Karlin Studios v Prahe do 6. mája 2021 a ktorej som bola kurátorkou.

3

Feral Atlas. The More-Than-Human Anthropocene. Curated and Edited by Anna L. Tsing, Jennifer Deger, Alder Keleman Saxena and Feifei Zhou.

<https://feralatlas.supdigital.org/world/acceleration?c-d=true & bdtex=steffen-acceleration & rr=true & cdex=true & text=fq-feral-qualities & ttype=essay>

4

Lucy Cooke, *The Unexpected Truth about Animals. A Menagerie of the Misunderstood*. Doubledays, 2017.

5

Anna L. Tsing, *The Mushroom at the End of the World. On the Possibility of Life in Capitalist Ruins*, Princeton University Press, 2015.

6

Pieseň *The Return of the Giant Hogweed* bola súčasťou tretieho štúdiového albumu *Nursery Cryme*, 1971, anglickej rockovej skupiny Genesis.

7

Feral Qualities (v preklade „divoké vlastnosti“) ako myšlienka je opísaná v knihe *Feral Atlas. The More-Than-Human Anthropocene*. Kurátori a editori: Anna L. Tsing, Jennifer Deger, Alder Keleman Saxena a Feifei Zhou. <https://feralatlas.org/>

Invazívnemu starčekovi sa darí v narušenej pôde pozdĺž ciest, železničných sietí a opustených fariem, semená roznáša vietor a podrážky; „nekontrolovateľný“, „agresívny“ boľševník obrovský s nebezpečnou fototoxickou šťavou vytláča ostatnú vegetáciu pozdĺž kanálov²; krasone jaseňové a fuzáče sa prevádzajú na veľké vzdialenosti ako čierni pasažieri v drevených paletách používaných na priemyselnú prepravu³; bociany úplne zastavujú svoje migrácie, pretože nachádzajú celoročné zdroje potravy na otvorených odpadových poliach⁴; cenné jesenné voňavé huby matsutake rastú pod zemou vo svojom obľúbenom prostredí nedávno vyrúbaných a narušených lesov⁵; baktérie sa hojne množia vo vode a sedimentoch spojených s priehradami vodných elektrární... Hoci je nesporné, že veľmi veľa druhov bolo vytlačených, ich počet sa znížil alebo úplne zanikli v dôsledku veľkých infraštruktúrnych projektov, narušení spôsobených človekom a klimatickej krízy, niekoľko ďalších našlo spôsob, ako prežiť a prosperovať v trhlínach. Zatiaľ čo niektoré z uvedených druhov môžu byť vysoko cenené a žiadané, ako napríklad huby matsutake, mnohé ďalšie boli označené pojмами ako „invazívne“, „cudzie“ alebo „škodcovia“ a považované za nežiaduce alebo dokonca nebezpečné pre svoje alergénne alebo toxické vlastnosti. V niektorých prípadoch, ako je napríklad prípad škodlivého boľševníka obrovského, vytváranie nepriateľa ide ešte ďalej: rastlina, ktorá pochádza zo západného Kaukazu, sa v roku 1971 objavuje v piesni britskej rockovej skupiny Genesis⁶ ako sovietsky agent v tieni studenej vojny. Napriek značnému úsiliu sa boľševník obrovský naďalej vyhýba eradikácii prostredníctvom určitých divokých vlastností. Termín „divoké vlastnosti“⁷ bol načrtnutý v nedávno vydanéj online publikácii „*Feral Atlas*“ vydavateľstva Sternberg Press, ktorú editovala Anna L. Tsing spolu

Bettina Stoetzer, Ruderálne ekológie: Beethovenová, B.: Rethinking Nature, Migration, and the Urban Landscape in Berlin (Prehodnotenie prírody, migrácie a mestskej krajiny v Berlíne). In.: *Cultural Anthropology* 33 (2), 2018, 295-323. <https://doi.org/10.14506/ca33.2.09>

Rita Süveges, Beyond the Postcard: an Ecocritical Inquiry on Images of Nature (Za hranice pohľadnice: ekokritické skúmanie obrazov prírody). Október 2020. In: *xtro realm* (Eds.), *Climate Imaginary Reader*. Mezosféra, október 2020. <http://mezosfera.org/beyond-the-postcard:-an-ecocritical-inquiry-on-images-of-nature/>

s ďalšími. Zatiaľ čo divoké stratégie niektorých druhov možno často považovať za negatívne, zakódované odolné schopnosti sú hlavným prínosom, ak nie základnou nevyhnutnosťou, pre miestne ekológie, alternatívne ekonomiky a prežitie planéty. Kultúrna antropologička Bettina Stoetzerová opisuje⁸ vývoj „ruđerálnej“ botaniky, t. j. ekológií, ktoré spontánne osídľujú narušené prostredia, ako sú priestory popri železničných tratiach alebo cestách, pustatiny alebo sutiny, ktoré sa objavili v Berlíne na konci druhej svetovej vojny. Stoetzerovej výskum sa opiera o terénny výskum s komunitami imigrantov a utečencov a ekológmi. So zameraním na život v ruinách a popri trhlinách infraštruktúr v ére nehostinných prostredí môžeme spochybňovať vznikajúce ekológie, ako aj sociálnu spravodlivosť, píše.

Vzťah medzi technológiou, prírodou a spoločnosťou sa výrazne zmenil v dôsledku industrializácie a podmienok vytvorených rozsiahlymi infraštruktúrnymi projektmi, ktoré sa začali pred 18. storočím a pokračujú v intenzívnejšom rozvoji v 21. storočí a ktoré zahrňujú energetické projekty, monokultúrne poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo, továrenskú výrobu, úložiská odpadu, banské a dopravné technológie. Tieto podniky idú ruka v ruku s cieľmi štátov a kapitalistických záujmov racionalizovať a štandardizovať spoločenské vzťahy, ako aj riadiť a zjednodušiť zložité a spleťtité ekológie do merateľnejších, čitateľnejších prírodných zdrojov a všestranne pohodlnejších formátov. Na to, aby sme sa vybavili angažovanosťou tvárou v tvár ekologickej a klimatickej kríze, je dôležité preskúmať, ako sa koncept prírody formoval pod nátlakom moci v moder-nite, technicko-vedeckom rozvoji a štruktúrach rastu.⁹ Náš vzťah k prírode a súvisiace kultúrne praktiky sa v dôsledku týchto predstáv naďalej menia. Politika riadenia zhora nadol spolu s takzvaným syndrómom „posúvajúcej sa základnej línie“ — keď každá nová generácia vníma environmentálne podmienky, v ktorých vyrastá, ako „normálne“ — znamená, že štandardy prijateľných environmentálnych podmienok sa neustále znižujú. Ľudia príliš rýchlo zabúdajú na to, čo kedysi tvorilo dnes už vykorisťovanú

10

V Maďarsku je viac ako pätnásťtisíc krajinných jaziev, ktoré vznikli v dôsledku ťažby alebo iných foriem antropogénnych zásahov do krajiny, ako uvádza Rita Süveges Tamtiež. mbfsz.gov.hu/hatosagi-ugyek/nyilvantartasok/bezart-banyaszati-hulladekkezelok

11

John Szabo, *Between Two Giants: Materialism and the Social Imaginary in the Energy (Transitions) of Hungary*. In: *xtro realm* (Eds.), *Climate Imaginary Reader*. Mezosfera, október 2020. [mezosfera.org/between-two-giants:-materialism-and-the-social-imaginary-in-the-energy-\(transitions\)-of-hungary/](http://mezosfera.org/between-two-giants:-materialism-and-the-social-imaginary-in-the-energy-(transitions)-of-hungary/)

12

Politics and the Environment in Eastern Europe, Ed Eszter Krasznai Kovács. Open Book Publishers, 2021. www.openbookpublishers.com/product/1328

13

Viac informácií nájdete na: Baltické trienále 14, Nekonečná hranica. Eds Valentinas Klimašauskas and João Laia, CAC Vilnius, 2021. [www.cac.lt/files/various/BT14EN_\(1\).pdf](http://www.cac.lt/files/various/BT14EN_(1).pdf)

krajinu poznačenú baňami, spáleniskami, povodňami, skládkami odpadu a púšťami.¹⁰

V posledných storočiach boli fosílna palivá základom paradigmy orientovanej na hospodársky rast v rôznych krajinách a politických spektrách od libertariánskeho kapitalizmu až po komunizmus sovietskeho typu. Energetická závislosť je dynamikou, ktorá sa neoddeliteľne spojila so sociálnymi predstavami, politickou príslušnosťou a ekologickými dôsledkami v súvislosti s klimatickou krízou. Ako vysvetľuje John Szabo vo svojom článku uverejnenom v nedávnom čísle časopisu Mezosféra „*Climate Imaginary Reader*“¹¹, energetické infraštruktúry a plyn pochádzajúci z Ruska zohrali v strednej a východnej Európe významnú úlohu pri kódovaní toho, ako sa konštituovali výrobné, sociálne, politické a ekologické vzťahy.

Stredná a východná Európa, v ktorej pravidelne dochádza k prudkým zmenám a napätiam, je často vnímaná ako laboratórium ideologických, sociálno-politických, kultúrnych, ekonomických a ekologických experimentov s javmi, medzi ktoré patria napríklad vznik ťažkého priemyslu, priemyselné katastrofy spôsobené človekom a kolektívne poľnohospodárstvo. Po roku 1989 sa environmentálne zdroje stali kľúčovým bojiskom medzi miestnymi a medzinárodnými zainteresovanými stranami, od komunít po korporácie a štáty, keďže každý z nich sa snaží zabezpečiť a formulovať svoje potreby, prístup a dominantné postavenie¹². V posledných troch desaťročiach región prešiel re-teritorializáciou a privatizáciou. V poslednom čase nové javy, ako je vznik xenofóbneho nacionalizmu, ekofašizmu/pravicovej ekológie, útlak nenormatívnych identít a neliberálny populizmus, vyvolali pozornosť a modely pre mnohé národy.¹³

Aby štáty získali lepšiu predstavu o svojich subjektoch a zdrojoch, rozhodujúce bolo zefektívnenie a zjednodušenie zložitých a ťažko pochopiteľných systémov/vzťahov a zavedenie účinných infraštruktúr. Štandardizácia bola monumentálnym počinom na celom svete, čoho príkladom je základný problém — systémy merania. Konkrétne zvyky merania boli kultúrne, situačne, časovo a geograficky viazané, často zakotvené v samotnej činnosti a presné len do

14

James C. Scott, *Seeing Like a State. How Certain Schemes to Improve the Human Condition Have Failed.* Yale University Press, 1998.

15

Anna Tsing, *The Mushroom at the End of the World. On the Possibility of Life on Capitalist Ruin.* Princeton University Press, 2015. p. 5.

miery, akú si daná činnosť vyžadovala (spomeňme si na slová ako „hrst“, či „plný košík“; na opis toho, ako by sa mali určité semená sadiť na šírku jednej alebo dvoch rúk; alebo na výraz, že ďalšia dedina je vzdialená „dve ryžoviská pešo“ atď.)¹⁴ Navyše, hodnota bola často definovaná v barterovej ekonomike. To sú však nepoužiteľné miery na pochopenie a porovnávanie modelov a kapacít na úrovni štátu alebo dokonca na kapitalistickej úrovni, kde kategórie ľudí, pôdy a majetku musia byť vzájomne zameniteľné bez ohľadu na ich životné väzby¹⁵ a kde musia byť zapojené do rovnakého peňažného, energetického, dopravného atď. systému. Prepisovanie týchto meracích systémov a iných širšie súvisiacich myšlienok prispelo aj k zániku mnohých miestnych zvykov, roľníckej kultúry a napokon aj určitého chápania pôdy.

Štandardizácia pomáha nielen presným meraniam, ale aj rýchlemu a účinnému zdaňovaniu a ťažbe zdrojov. Napríklad v štandardizovanom monokultúrnom lese bez podrastu sa stromy rovnakého veku vysadené v rovnakej vzdialenosti oveľa ľahšie sadia, kontrolujú a režu ako stromy v divokom ekosystéme. Druhovo bohaté lesné porasty, ktoré poskytli domov mnohým ľuďom a ktoré by miestni dedinčania využívali na jedlo, palivové drevo, lieky a iné materiály, sú uzavreté a miznú. Monokultúrny systém je možno efektívny, ale zjavne nie je udržateľný. Pôda sa vyčerpá už za jednu alebo dve generácie. Veľké a ťažké stroje, ktoré sa používajú na rýchlú a efektívnu ťažbu stromov, zanechávajú hlboké jazvy a prispievajú k úbytku pôdy. Miznú možnosti pre zvieratá a iné sprievodné druhy, oslabujú sa systémy komunikácie a podpory výživy medzi stromami, výsledkom je nízka odolnosť voči chorobám, nákaze a výkyvom počasia v dôsledku klimatickej krízy, ako sú suchá a silné vetry, ktoré môžu ľahko zlikvidovať väčšinu lesa. Jediný spôsob, ako môže takýto monokultúrny systém trochu predĺžiť svoj zánik, je pridávanie umelých hnojív, insekticídov, pesticídov a fungicídov; opätovné zavádzanie špecifických rastlín a živočíchov (napríklad budovanie domčekov pre užitočné vtáky, ktoré stratili svoje prirodzené prostredie), alebo skutočné neefektívne fungovanie

16
Tamtiež.

17
Manuel De Landa, *A Thousand
Years of Nonlinear History*, Swerve
Editions, New York, 2000.

18
James C. Scott, *Vidieť ako štát.
Ako zlyhali niektoré schémy na
zlepšenie ľudského života*. Yale
University Press, 1998.

systemu, v ktorom má život šancu prežiť na okraji. Burina sa objavuje napriek nepriaznivým podmienkam, živý plot, ktorý zostáva na hraniciach inak monokultúrnych fariem, poskytuje nepatrné možnosti prežitia zostávajúcim rôznorodým vtákom, hmyzu a iným druhom.

Politológ a antropológ James C. Scott vo svojej zásadnej knihe „*Vidieť ako štát*“¹⁶ hovorí o sovietskej kolektivizácii ako o jednom z príkladov „neúspešného pokusu o schémy na zlepšenie ľudských podmienok prostredníctvom štandardizácie spoločnosti a prírody“. Ciele vysoko modernizovaného systému poľnohospodárstva boli v skutočnosti podobné a paralelné s vysokou modernou v USA a inde. ZSSR a USA si často vymieňali skúsenosti na odborných poľnohospodárskych konferenciách a výstavách a ich kontakty neboli úplne prerušené ani počas studenej vojny. Kolektivizácia poskytla nástroj, ktorý dosiahol privlastnenie a politickú kontrolu, oboje tradičné ciele štátnictva. Ako upozorňuje filozof Manuel De Landa vo svojej knihe *Tisíc rokov nelineárnej histórie*¹⁷, premena energie medzi vidieckymi a mestskými ekosystémami je nevyhnutná na udržanie miest. Deje sa to skrátením potravinového reťazca a presmerovaním toku biomasy smerom k vrcholu hierarchie prostredníctvom zjednodušených ekosystémov. Toto je jedna z hybných síl kolonizácie, ako aj procesu dekulakizácie a kolektivizácie poľnohospodárskych podnikov v Sovietskom zväze: prevažne mestské politické hnutie bolševikov potrebovalo priniesť cenovo dostupné potraviny robotníkom v mestách. Nová krajina veľkých štátom riadených fariem a priemyselného poľnohospodárstva mala byť moderná a elektrická s centrálnymi riadenými pestovateľskými plánmi a nákupnými kvótami. V skutočnosti nikdy nedosiahli vysokú úroveň mechanizácie a aj tam, kde ju dosiahli, boli výnosy rovnaké alebo nižšie ako pred revolúciou v 20. rokoch. Vytvorený systém slúžil takmer šesťdesiat rokov ako mechanizmus kontroly za obrovskú cenu, vrátane stagnácie, plytvania, demoralizácie a ekologického zlyhania.¹⁸ Skutočnosť, že kolektivizované poľnohospodárstvo mohlo tak dlho pretrvať, nebola ani tak zásluhou účinného štátneho plánu, ako skôr improvizácie, šedých

alebo nelegálnych trhov, sietí vzájomných službičiek a výmenných obchodov, alternatívnych praktík ako je zber húb a inej vynaliezavosti, ktorá vyrástla z nedostatku a na zabránenie obrovskému plytvaniu a neefektívnosti zabudovanej do systému. Rovnaké alternatívne kanály sa museli využívať napríklad na získanie predmetov kontrakultúry alebo na vydávanie samizdatových časopisov. Život v trhlinách sa snažil kompenzovať zlyhania štátu. Ak sa bližšie pozrieme na sovietsku éru, určité správanie dokázalo prežiť nielen napriek chybám infraštruktúr, ale práve vďaka nim. Ich odolné stratégie spojené s využívaním nedostatkov a príležitostí, ktoré systém poskytoval, sa stali rozhodujúcimi podmienkami prežitia počas studenej vojny. Tieto vlastnosti zakódované v odolnosti a húževnatosti ľudí vytvorili bohaté prepojenia medzi ekológiou, ekonomikou a kultúrnou produkciou.

Aktuálnym príkladom takéhoto systému je kubánska spoločnosť, eufemisticky nazývaná aj „ľudia nedostatčných zdrojov“. Od roku 1960 je blokovaná Spojenými štátmi a izolovaná od sympatizujúcich štátov, preto sa musela naučiť, ako byť sebestačná, aby prežila. V rokoch po rozpade Sovietskeho zväzu, ktorý zároveň zlikvidoval kubánsky preferenčný trh s cukrovou trstinou, a so zlyhaním úrody, sa krajina ocitla v čoraz horšom hospodárskom stave. Za týchto okolností vznikla potreba domácej a vlastnej výroby, aby sa nahradil veľkopriemysel viac ako kedykoľvek predtým v rokoch mimoriadneho obdobia oficiálne vyhláseného v roku 1991. V 90. rokoch vláda uprednostnila výrobu potravín a zamerala sa na podporu malých farmárov. Nakoniec od roku 1994 umožnila farmárom predávať svoje prebytky priamo obyvateľstvu, čím sa snažila zrušiť monopol štátu na distribúciu potravín. Kvôli nedostatku umelých hnojív a pesticídov sa kubánske poľnohospodárstvo do veľkej miery zmenilo na ekologické, pričom dôležitú úlohu v tomto prechode zohralo *organopónicos* alebo mestské poľnohospodárstvo ekologických záhrad¹⁹. Nedostatok mal priamy vplyv nielen na poľnohospodárstvo, plodiny a biodiverzitu, ale aj na kultúru spolu s väčšinou ostatných oblastí života. Urob si sám, provizórne a recyklované predmety, opravené staré

20

Jason Moore, Kapitalizmus a sieť života: Ecology and the Accumulation of Capital (Ekológia a akumulácia kapitálu), Verso, New York, 2015, na ktorý sa odkazuje v článku Feral Atlas o kapitalizme feralatlas.supdigital.org/world/acceleration?cd=true & bdtex=stef-fen-acceleration & rr=true & cdex=true & text=ad-capital & ttype=essay

21

Jack Halberstam, Wilderness, Royal College of Art, Visual Cultures Lecture Series, Battersea, Gorvy Lecture Theatre, Londýn, Spojené kráľovstvo, 12. decembra 2017.

autá, ako aj zvláštne a výstredné predmety vizuálne charakterizujú toto obdobie, ktoré má mnoho paralel s bývalým východným blokom.

Bez toho, aby som sa pokúšala príliš romantizovať divoké vlastnosti, ktoré vznikajú v trhlinách takýchto zjednodušených systémov infraštruktúry, ako je uvedené vyššie, chcem uznať ich význam a odolnosť, ktorú predstavujú pre ekológiu aj ľudskú spoločnosť. Ak by sa snaha o úplné zefektívnenie systémov ľudskej infraštruktúry mohla plne realizovať bez akýchkoľvek porúch a trhlín, zjednodušené základné a údajne vysoko efektívne štruktúry by zabezpečili elimináciu väčšiny biologickej a kultúrnej rozmanitosti a rýchlo by viedli ku katastrofálnemu zlyhaniu. Práve v tejto súvislosti chcem poukázať na to, že divoké vlastnosti sú základnou nosnou schopnosťou života, bez ktorej by prežitie jednoducho nebolo možné.

Sociológ Jason Moore píše²⁰ o snahe kapitalizmu zlacniť prírodu tým, že mení prácu živých a neživých bytostí vrátane ľudí na tovar, ktorý sa dá transformovať a previezť tak, aby generoval viac peňazí, ničiac ekologické spoločenstvá v aktívnom a často účelovom procese ničenia. Aj keď sa štátna moc môže usilovať o zlepšenie podmienok pomocou administratívnych nástrojov, infraštruktúry a využívaním vysokomodernistickej ideológie vedeckého pokroku, často zlyháva prostredníctvom nátlaku a v skutočnosti spôsobuje podobné účinky ako problémy kapitalizmu. Ferálne vlastnosti a divokosť ponúkajú nádej prostredníctvom pozitívneho narušenia tohto systému. Narušenie, neposlušnosť a neovládateľnosť spojené s divokosťou umožňujú nielen prežitie určitých druhov a prostredníctvom toho aj prežitie ľudí, ale aj kultúrne a politické praktiky odporu. Podľa vysvetlenia queer teoretika Jacka Halberstama²¹, hoci divočina môže vyvolávať dojem miesta skazy, biedy, anarchie a zúfalstva, je zároveň aktívnym antihegemonickým priestorom, z ktorého môžu vznikáť nové alternatívne politické predstavy.

